

31. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

80. let zvestobe in ustvarjalnosti

Izseljensko društvo Slovenija v svetu
Ljubljana 2025

Slavnostna prireditev

– 31. tabor Slovencev po svetu – 80 let zvestobe in ustvarjalnosti

ob 80. obletnici povojnega izseljenstva
v nedeljo, 29. junija 2025, v Zavodu sv. Stanislava,
Štula 23, Ljubljana-Šentvid

Ob 17.00 **Sv. maša** za Slovence doma in po svetu
somašuje škof dr. Anton Jamnik z izseljenskimi duhovniki.

Ob 18.00 **Uvodni pozdravi**

- mag. Uroš Zorn, predsednik SVS
- ga. Vesna Humar, državna sekretarka za Slovence v zamejstvu in po svetu
- Nastop dijakov iz Argentine RAST 54

Okrogla miza

80 let zvestobe in ustvarjalnosti

- dr. Zdravko Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev
- Jernej Dobovšek, inž., podpredsednik ZS v času osamosvajanja Slovenije
- mag. Martin Breclj, predsednik Društva slovenskih izobražencev iz Trsta

Moderator: Federico V. Potočnik

Kulturni program

- Slovenska folklorna skupina Pristava iz Argentine
- Tone Kuntner
- Gledališka skupina Slovenska vas

Na koncu še nazdravimo za 80 let zvestobe in ustvarjalnosti Slovencev po svetu

Lepo vabljeni vsi Slovenci iz matične domovine, zamejstva, zdomstva in izseljenstva.

S podporo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

SVETA MAŠA

Povzetek pridige ljubljanskega pomožnega škofa
msgr. dr. Antona Jamnika

2

Bratje in sestre, lepo pozdravljeni!

Letos je 80 let izseljenstva, 80 let od konca 2. svetovne vojne, hudega trpljenja, preizkušenj in povojnih zločinov, ki so se zgodili tudi v tej hiši, ki je bila v tistih mesecih leta 1945 – maja, junija, julija, avgusta – taborišče, hiša preizkušenj in trpljenja z vsem, kar se je dogajalo v dvorani in v kletnih prostorih. Ljudje so čakali, ali bodo preživeli ali ne, ali gredo v smrt ali gredo v življenje; v glavnem so bili to mladi fantje. Ravno v teh dnevih lahko prebiramo zgodbe gospoda Boža Trefalta iz Kranja (ki je opisal, kako so jih komunisti v uničevalnem taborišču v Šentvidu ugonabljali z nasiljem in lakoto, Družina, 29. 6. 2025, op. ur.), ko je ležal v teh prostorih, ko je bilo na nitki, ali bo preživel ali ne. Vse vključimo v naše molitve: tiste, ki so se rešili, vse pokojne, vse mučence, vse

žrtve, in molimo za to, da bi znali najti toliko modrosti, toliko ponižnosti pa tudi človeške, ne samo krščanske, človeške poštenosti, da bi zares lahko mrtve pokopali na mestu, ki jim gre.

80 let izseljenstva pa je tudi priložnost, da se zahvalimo posebno vam, Slovenci v Argentini in drugod po svetu, da ste ohranjali močne korenine vere, narodnosti, kulture in pripadnosti domovini; seveda tudi državi, ki je vas sprejela, a posebno domovini Sloveniji, ki jo nosite v sebi. Zato, fantje in dekleta, prisrčno pozdravljeni »doma«. (...) Ključnega pomena je, da vemo, katera kri teče po naših žilah in kje so naše korenine. To je pomembno. Ampak samo to še ni dovolj, biološka raven še ni dovolj, ker to sicer lahko vemo, pa še ne pomeni, da se odločamo za to, kdo smo. Pomemben je jezik, pomembna je kultura, ki ju ohranjamo. Z jezikom in kulturo gradimo svojo identiteto in rastemo; za kar smo hvaležni, saj v tem jeziku tudi razmišljamo, molimo, verujemo, se sprašujemo. In tega si želim, da bi ohranjali, jezik, kulturo. Saj vas (mlade iz Argentine, op. ur.) je vedno tako lepo slišati, kako jasno, razločno preberete berilo ali prošnje in poжете svoje pesmi. Vse to, kar je bilo izrečeno, vi živite, in zato smo vam iskreno hvaležni. (...) Zato, dragi prijatelji – maturantje in folklorna skupina, vam želim, da bi to res gojili, jezik, vaša beseda, vaša molitev, predvsem pa vaše druženje, gojite odnose, se veliko družite, veliko pogovarjajte, da ste prijatelji med seboj in na ta način boste res lahko ohranjali korenine, iz katerih rastete.

Današnja Božja beseda na praznik sv. Petra in Pavla pa nas vabi, da bi zares ohranjali osebno vero. Jezus vpraša: »Kaj pravijo, kdo sem?« In ne želi tistih rutinskih odgovorov, ampak želi osebni odgovor. Osebni odgovor vere pa se poraja v molitvi, osebni veri, pogovoru z Bogom, ko Gospodu dovolimo, da vstopi v naše življenje. Da nas Bog preseneti in naredi več, kot si pa sploh moremo misliti. Tudi to se dogaja v naših življenjih. Ob marsikateri težki, zahtevni stvari je toliko lepih stvari, s katerimi nas dobri Bog preseneča. In tako lepo presenečenje današnjega srečanja – maše in programa, ki sledi, pa je (tega sem sam še posebno vesel; po mojem, da ste v Argentini tako molili, da se je kar kadilo), da je med nami in somašuje duhovnik Gašper Mauko, župnik na Breznici, ki v drugi polovici septembra prihaja med vas v Argentino.

KULTURNA PRIREDITEV

Slavje smo začeli s slovensko in izseljensko himno, ki smo jo zapeli skupaj z bas baritonistom Markom Finkom.

V imenu Izseljenskega društva Slovenija v svetu se iskreno zahvaljujemo gospodu škofu dr. Antonu Jamniku in izseljenskim duhovnikom za daritev sv. maše in za podane spodbudne misli.

Leta 1994 je društvo Slovenija v svetu prvič organiziralo shod, javno tribuno, pod imenom Tabor Slovencev po svetu, na katerem so izseljenci po pol stoletja zamlčanosti predstavili skoraj 50 let svojega dela za obranjanje slovenstva zunaj slovenskih meja.

Letos obeležujemo velik jubilej – 80 let izseljenske zvestobe, ustvarjalnosti in pripadnosti slovenskemu narodu.

To praznovanje smo svečano začeli 10. maja v Slovenski filharmoniji in ga nadaljujemo s hvaležnostjo, z vero in s ponosom – z zavedanjem, da korenine slovenskega človeka segajo globoko in daleč, njihovo srce pa ostaja zvesto domovini.

K uvodnem pozdravu letošnjega slavlja smo najprej povabili predsednika društva Slovenija v svetu, mag. Uroša Zorna, Slovenca, rojenega v Parizu.

3

4 Uvodni pozdrav mag. Uroša Zorna, predsednika Izselskega društva Slovenija v svetu

Dragi rojakinje in rojaki iz izseljenstva, zdomstva, zamejstva in domovine, prav prisrčno pozdravljeni! Poseben pozdrav naj gre pomožnemu škofu monsinjorju dr. Antonu Jamniku, g. Gašperju Mauku in izseljensku duhovniku g. Zvonetu Podvinskemu za darovanje svete maše, državni sekretarki na Uradu vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu ge. Vesni Humar, g. Lojzetu Peterletu, predsedniku Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve, in poslanki SDS ge. Alenki Jeraj.

Letošnji že 31. tabor Slovencev po svetu se odvija v še posebno slovesnem in zbranem vzdušju ob spominu na 80-letnico povojnega izseljenstva, a ožarjenem z zvestobo in brezpogojno ljubeznijo do domovine. Trpljenje ljudi, ki so morali zapustiti svoj domači kraj, da bi si rešili življenje, je v tujem okolju rodilo neverjetne sadove, ki jih danes lahko okuša tudi demokratična Slovenija. Odsotnost kakršnekoli maščevalne misli, le zvestoba koreninam, zavezanost krščanskim vrednotam, slovenskemu jeziku in slovenski kulturni dediščini sta v tujini klili vsa ta dolga desetletja in se razraščali v drevo z mladikami, ki vsako leto z mladostno radoživostjo oplemenitijo naše tradicionalno srečanje. Kamorkoli je te Slovence zanesla trda pot izseljenstva, povsod so v srcu nosili domovino in negovali ljubezen do nje kot največjo dobro in tolažbo na tujih tleh. Med temi se jih je veliko število od umetnikov do podjetnikov in športnikov povzpelo na mednarodno sceno in doživelo izredne uspehe. Po iskreno doživeti, s čustvi pretkani slavnostni akademiji ob tej pomembni obletnici v Slovenski filharmoniji v začetku maja, se današnji Tabor želi poglobiti v podoživljanje preteklosti, v željo po obstoju, v zvestobo domovini, v neizčrpno ustvarjalnost in trdoživost naših rojakov po svetu, ki kljub vsemogočim vabam današnjega časa trdno vztrajajo v vrednotah svojih prednikov in jih z gorečo ljubeznijo in odgovornostjo do naroda posredujejo svojim otrokom.

Naj vas, dragi Slovenke in Slovenci, prevzamejo in napolnijo z upanjem in veseljem besede in ustvarjalni utrinki nocojšnjih nastopajočih!

Pozdrav državne sekretarke ge. Vesne Humar

Hvala in dober dan vsem! Spoštovani g. Jamnik, oba duhovnika Gašper in Zvone, ki so nam pripravili tako lepo, prisrčno in toplo daritev. Spoštovani g. Peterle, ga. Jeraj, ga. Jaklitsch, udeleženci okrogle mize, spoštovani maturanti, člani folklorne skupine Pristava, vsi ki ste nas obiskali iz Argentine in še posebej spoštovani mag. Zorn, g. Kocmur ter vse sodelavke, sodelavci in člani Izselskega društva Slovenija v svetu. Jaz sem zelo vesela, da sem lahko danes tukaj; z mano sta moji kolegi z Urada: Breda Zalašček in Jasna Vrečko.

To je zame en tak poseben dogodek, zato ker pred tremi leti je bil Tabor Slovencev po svetu moja prva institucionalna

obveznost. Strašno tremo sem imela in jo imam še zdaj zaradi tega, ker se je treba zavedati pomembnosti in dragocenosti tega dogodka. Vsakoletno srečanje je res nekaj velikega, nekaj pomembnega in čeprav je letos res leto 80. obletnice tega velikega jubileja, ob katerem se spominjamo trpljenja, bolečine in strahu, pa tudi poguma in vztrajnosti naših ljudi (in imate letos, g. Kocmur, res, res veliko obveznosti) se mi zdi, da je prav ta, vsakoletni Tabor, tista skala, kot smo slišali v današnjem evangeliju, na kateri sloni naše vedenje in zavedanje o Slovencih, ki živijo širom po svetu.

Povabila bi vas tudi na Argentinski večer, nekaj izjemno lepega v sklopu prireditve Dobrodošli doma, kjer se bomo cel večer posvetili našim rojakinjam in rojakom iz Argentine z izjemno zanimivim programom, številnimi nastopi in nato pogostitve, tako da se zelo veselimo. Gostil nas bo Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici. Z Argentinskim večerom torej gremo v zamejstvo, kar daje dogodku še dodatno simbolno razsežnost. In izjemno lepo je, da bomo v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Namreč Lojze Bratuž in njegova življenjska sopotnica pesnica Ljubka Šorli sta na nek način simbol kompleksnosti tega strašnega 20. stoletja in vseh ovir in bolečin, s katerimi se je moral slovenski narod skozi ta desetletja soočiti.

Svoj kratki nagovor bi rada zaključila z eno zgodnjo pesmijo Ljubke Šorli, ki pravi tako:

*Moja pesem ne utira
novih, držnih si poti;
stvarstvo Božje v vseh odtenkih
njenim strunam govori.
Ne potaplja se v globine
in ne sili v visočine.
Skozi srečo in gorje
pesem moja eno išče:
pot v človekovo svetišče,
ki mu pravimo
srce.*

Jaz iskreno upam, da bomo skozi slovensko besedo, skozi slovensko pesem vsako leto, vsak dan to pot v to svetišče našli. Hvala lepa.

6 NASTOP RASTI 54

Na odru se je letos predstavila RAST 54, roj abiturientov slovenskega srednješolskega tečaja. Trinajst let so obiskovali sobotni pouk, kjer so se izpopolnjevali v slovenskem jeziku, petju, spoznavali lepote in zgodovino Slovenije.

OKROGLA MIZA

Po osamosvojitvi Slovenije so se za povojne izseljence, ki so preživeli povojni genocid, odprla »nebesa pod Triglavom«. Slovenski izseljenci so pričeli prihajati v Slovenijo in neovirano predstavljati svoje več desetletno ustvarjalno delo. Na taboru smo z veseljem pozdravili tri izredne Slovence, ki že desetletja posvečajo svoj čas v dobrobit skupnostim, v katerih živijo, in so nam zaupali, kako oni doživljajo obeležje 80-letne zvestobe in ustvarjalnosti svojih prednikov, ki so morali zapustiti Slovenijo.

Na okrogli mizi so sodelovali:

- **dr. Zdravko Inzko**, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev,
- **Jernej Dobovšek**, inž., podpredsednik Zedinjene Slovenije v času osamosvajanja Slovenije,
- **mag. Martin Breclj**, predsednik Društva slovenskih izobražencev iz Trsta,
- **Federico Potočnik**, mladi infektolog, v Argentini rojen Slovenec, koordinator okrogle mize.

Federico Potočnik: Dragi prijatelji, lepo pozdravljeni! Dovolite, da vas pozdravim v tem delu današnjega popoldneva in večera, ko imamo priložnost, da se pogovorimo o neki veliki zadevi, to je 80 let izseljenstva. Koliko uspehov smo bili Slovenci zmožni narediti, ko smo imeli to možnost, ko smo bili svobodni, ko smo delovali zunaj meja naše domovine. In da se o tej temi pogovorimo, imamo danes imenitne goste; vesel sem, da

8 jih lahko pozdravim med nami. Nekaj vemo o njih, ampak vidim, da je med občinstvom veliko novih obrazov, kar je dobro, zato dovolite, da povem nekaj besed o vsakemu, da bomo lažje vedeli, s kom se pogovarjamo.

Začeli bomo z vami, gospod Dobovšek. Rodili ste se v Ljubljani med bombnim napadom leta 1944. Mati vas je leta 1945 pripeljala v Italijo, nato v Švico in potem ste prišli v Argentino. Delali ste kot kemijski inženir. Delali ste v Nemčiji, Angliji in Argentini, nato ste se specializirali v Španiji, potem ste ponovno delali v Argentini, v Braziliji, v drugih južnoameriških državah – v Čilu, Gvatemali, sedaj pa živite v Španiji. Kakšna pot! Pravzaprav v tem delu ste si podobni z magistrom Brecljem.

Gospod Breclj, vi ste rojeni v Argentini – vi ste naše gore list! Živel ste v Argentini prvih 11 let, nato ste se preselili v Devin v Italijo, maturirali ste na Liceju v Trstu, potem ste magistrirali iz filozofije na tržaški univerzi, delali ste kot časnikar in urednik pri Primorskem dnevniku. Že vrsto let ste aktiven v slovenski skupnosti, od Slovenskega kulturnega kluba, od Mladinske sekcije stranke Slovenska skupnost, sodelavec Novega lista, deželni tajnik Slovenske skupnosti; bili ste podžupan v deviško-nabrežinski občini in ste sedaj predsednik Društva slovenskih izobražencev v Trstu; prav tako pišete knjige in dobivate nagrade za njih. Torej, leta 2000, Rivoluzione e catarsi o Dušanu Pirjevcu, Anatomija političnega zločina: trojni umor v Rossettijevi ulici med ugibanji in dejstvi (2016) in italijansko različico te zgodbe, za kar ste dobili Častno priznanje Boruta Meška.

Med nami je tudi dr. Inzko, ki je zelo povezan z našo zgodbo. Namreč, na eni strani ste zamejski Slovenec – Koroški Slovenec, na drugi strani pa ste sin matere, ki je morala bežati po vojni, skratka združujete ta dva svetova. Živite na Koroškem, ste diplomat Avstrijske države, delali ste za Združene narode v Bosni in Hercegovini, bili ste posebni odposlanec Evropske unije za Bosno in Hercegovino, študirali ste pravo, ruščino, srbohrvaščino, diplomirali ste na Diplomatski akademiji na Dunaju, pred tem pa ste, preden ste prišli v naše kraje, delali na Šrilanki in v Mongoliji. Nato ste se posvetili temu delu sveta, namreč bili ste v Beogradu, kjer ste vodili misijo OVSE v Sandžaku, postavili ste veleposlaništvo Avstrije v BiH ter bili veleposlanik Republike Avstrije pri nas, v Sloveniji. Poleg vsega tega ste bili član upravnih odborov v Dunajskem gospodarskem forumu, Inštitutu za Podonavje in Srednjo Evropo; zdaj pa predsedujete Narodnemu svetu koroških Slovencev.

Želel bi začeti pri vas, saj združujete ravno ta dva svetova, in sicer begunski, ki je odšel, in zamejski, ki ostaja kot branik slovenstva zadnjih tisoč let. Kako doživljate to dvojnost? Kako sta se pri vas ta dva svetova srečevala?

Dr. Inzko: To je zelo zanimivo vprašanje, ker človek v taki funkciji oziroma v takem položaju, kot sem ga imel jaz – mama begunka iz Slovenije in na drugi strani, ne vem, če ste že omenili mojo ženo, ki je Argentinka in mi je povedala, kako je bilo življenje tam v skupnosti, in seveda kot manjšinec, koroški Slovenec iz Karantanije. To me je zelo razveselilo, namreč, ko sem slišal, da se je nek pevski zbor v Argentini imenoval Karantanija, torej oni, v Argentini se zavedajo teh korenin, kjer je bila prva slovenska, verjetno slovanska država Karantanija od 6. stoletja naprej, in tudi mi se tega na Koroškem zavedamo.

Morda še malo premalo. Seveda pa vidim prednosti, ki so jih imeli Argentinci, predvsem šolstvo, jezik in tudi založništvo, ker je Slovenska kulturna akcija izdala približno 300 knjig. K založništvu bi tudi štel zgodovinopisje, ki je bilo v Argentini malo drugačno kot v Sloveniji. Tudi podjetništvo je bilo pomembno – v Argentini sem spoznal nekaj močnih podjetnikov: Zupana, Oblaka, Bajdo, Žaklja, Malovrha in druge, torej oni so razvijali svoje talente v Argentini in Argentina jim je to omogočila. Omogočila jim je tudi predavateljstvo – priznani profesor dr. Milan Komar je predaval v Carapachayju, ki ni največji slovenski dom. To je res prestiž imeti take možnosti, kot so jih imeli Slovenci v Argentini.

Mi smo na drugi strani imeli srečo, da je kar nekaj salezijancev ostalo na Koroškem. Oni so bili naši vzgojitelji in so prav oni nas naučili prave slovenščine. Vsi prihajamo iz kmečkih vasi, v Argentini je bila slovenščina na mnogo višjem nivoju – lepša slovenščina kot naša na Koroškem in ta je tudi zanimiva razlika med Argentinci in koroškimi Slovenci.

Potem pa še nekaj: begunstvo, ki je, med drugim, svetu dalo tri kardinale: Ambrožič v Kanadi (moja mama je šla z njim čez Ljubelj, ki tedaj, seveda, še ni bil kardinal), potem Rode in sedaj Bokalič Iglič. To je svojevrstno, kako ena majhna skupnost Slovencev, ki so šli v tujino, je dala tri kardinale. Potem še dva ali trije škofi, tudi Slovenci, nešteto duhovnikov in mislim, da je to tudi ena teh posebnosti, da hočemo biti v zamejstvu in v zdomstvu kvalitetni. To je tudi naša blagovna znamka.

Potočnik: Hvala lepa. Gospod Breclj, vi ste začeli svojo pot v Argentini in nato jo nadaljevali v zamejski skupnosti na Tržaškem in na Goriškem. Kako ste doživljali ta prehod med »Slovenijama«?

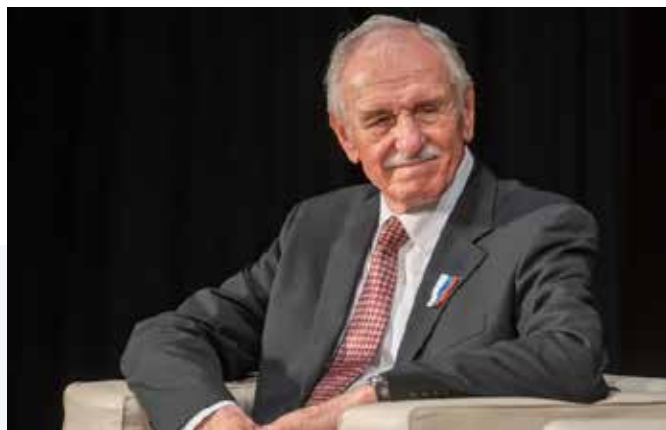
Mag. Breclj: Hvala lepa. Sem otrok slovenske politične emigracije v Argentini. Res je, da je bila ta moja zdomska izkušnja v Argentini kratkotrajna, kot ste pripomnili – z družino sem se preselil v Evropo na Tržaško, v italijansko zamejstvo, ko sem bil star 11 let, ampak kljub temu je bilo to izkustvo zame zelo pomembno in me je globoko zaznamovalo. V tem okolju sem namreč izoblikoval svojo temeljno kulturno, narodnostno, civilizacijsko identiteto, vključno z versko. To, kar bi lahko tudi imenovali osnovno umeščenost v svet. To identiteto sem potem ohranil vse življenje, tudi tedaj, ko smo iz Argentine prišli v italijansko zamejstvo, seveda pa sem to identiteto razvijal, upoštevajoč nove razmere, v katerih smo živeli. Ena izmed temeljnih novosti zame je bila ta, da zamejci, za razliko od zdomcev, nismo razpeti med staro in novo domovino. Zamejci živimo na svojih zgodovinskih tleh in smo, kot pravimo, avtohtoni. Kot ste spomnili, jaz živim v Devinu, to je na tržaški obali, kjer so živeli moji predniki najmanj od 16. stoletja naprej. Se pravi meni ali pa mojim sorodnikom nihče ne more reči, da nismo tam doma. Nam in Slovincem, krajevnim Slovincem, nihče ne bi smel kratiti pravice, da svobodno razvijamo svoje narodnostno, kulturno in siceršnje izročilo.

Druga novost, ki sem jo doživel v zamejstvu, potem ko smo prišli iz Argentine, pa je to, da sem tu pravzaprav spoznal, kako so lahko zapleteni in konfliktni odnosi med sosednjimi narodi. Res je, da tudi Argentina to pozna.

Recimo v Argentini so nam Slovencem včasih nekoliko zaničevalno pravili, da smo »polacos«, in še kaj zraven, kar se ne sme povedati. Nekaj drugega pa so zgodovinski spori med Slovenci in Italijani. Za Slovence je bilo gotovo najhujše obdobje med prvo in drugo svetovno vojno, ko so naši kraji na Primorskem izpod Avstro-Ogrske prišli pod Kraljevino Italijo, ki je zlasti za časa fašizma hotela to našo prisotnost povsem izbrisati. Slovenci smo se temu uprli v vseh oblikah, tudi z orožjem. V razmerah po vojni pa nam je uspelo preseči te mejne spore in tudi doseči neko dostojno obliko sožitja z Italijani. Mislim, da je zelo pomembno, da smo to dosegli v demokratičnem kontekstu in z demokratičnimi metodami. Zakaj? Ker racionalno pogovarjanje in dogovarjanje, ki sta značilni za demokracijo, sta najboljši obliki za utrjevanje miru. Z metodami, ki ne slonijo na svobodnem pristanku ljudi, ne moremo ustvariti nečesa trajnejšega. Primer: pomislimo na razpad Jugoslavije. »Bratstvo in enotnost«, ki ga je proglašal jugoslovanski režim, je bil nekako imponiran, ni bil svobodno sprejet od ljudi in dejansko smo videli, kako tragično se je to razrušilo v krvi. No, jaz mislim, da so pri nas danes razmere tako urejene z demokratičnimi metodami, da bi ne bilo več resnične nevarnosti, da bi se taki konflikti ponovili.

Potočnik: Hvala lepa! Gospod Dobovšek, nadaljujem z vami. Vi ste doživeli zlato dobo slovenskih društev v Argentini – torej zlato dobo naše skupnosti. Bili ste v Zvezi slovenskih srednješolcev, v SFZ (Slovenski fantovski zvezi) in ste ji tudi predsedovali, potem v Slovenskem kulturnem akademskem društvu SKAD, Slovenski kulturni akciji in potem v Zedinjeni Sloveniji. Povejte mi, kako smo uspeli argentinski Slovenci vse to postaviti.

Dobovšek: Slovenci, ko so živeli v taboriščih, tako v Avstriji kot v Italiji, so imeli izredno organizacijsko moč. Organizirali so društva, šole, celo gimnazija je bila priznana po evropskih univerzah, in tista tradicija je bila prenesena v Argentino. Imeli smo to srečo, da smo imeli res visoko kvalificirane ljudi, ki so prišli z nami. Moram še dodati vlogo slovenske Cerkve. Obiskal nas je dr. Gregorij Rožman leta 1949. Dal nam je to navodilo: »Če smo med seboj edini in gremo za istim ciljem, bo naš glas daleč slišati«. Mislim, da je bilo to eno bistvenih poslanstev, da smo živeli v

skupnosti in da smo skušali biti složni in iti za istim ciljem, ki je bilo ohraniti slovenstvo, naše navade, jezik in tudi idejo slovenske državnosti ter demokracije in samostojnosti. Treba je poudariti, da v tistem času v Sloveniji, v bivši Jugoslaviji, se ni dalo o tem govoriti in ta ideja o demokraciji in svobodi je bila stvar, ki se je med Slovenci, ne samo v Argentini, ampak tudi drugod po svetu, močno razvijala.

Potočnik: Če nadaljujem z vami, gospod Inzko, ta moč ustvarjanja, ki jo Slovenci očitno imamo. Vi ste bili v več slovenskih skupnostih, torej imate vpogled v to, kako smo se Slovenci podobno razvijali, kljub temu da smo šli v svet – v Avstralijo, Ameriko, Kanado, Argentino, na nek način tudi v zamejstvu – Slovenec je podoben med seboj in hkrati malo drugačen od tega, ki je v domovini. Če se osredotočim na koroške Slovence, mislim, da tako kot Slovenci po svetu, čeprav maloštevilni, je njihov ugled velik in njihovi dosežki nadpovprečno visoki.

Dr. Inzko: Pri majhnih narodih je pomembna kvaliteta. Spomnim se, ko smo sedeli v Združenih narodih, bilo nas je iz 180 držav in, po navadi, smo se predstavniki sprehajali po hodnikih, ker so govori bili tako dolgočasni. Kdo bo poslušal 180 govorov, kajne? Ampak vedno, vsako leto smo si rekli: »Kdaj bo govoril zunanji minister Singapurja?« Takrat smo se vsi vrnili v dvorano, v generalno skupščino, da bi ga poslušali. Zakaj? Ker njegove analize so bile najboljše. In to je bilo merilo pri teh govorih in samo tako si lahko dosegel nek ugled in uspeh, če so te ljudje poznali po kvaliteti. Slovenija nima take vojske kot Rusija ali ZDA, ampak če ima dobre ideje, dobre predloge, poslušajo tudi slovenskega ministra ali predsednika. To je naloga majhnih držav, da najde take niše, da najde taka področja. Ne vem, če je to skrivnost, ampak sem slišal, da je Slovenija inicirala neke pogovore oz. razmišljanje o tem, kaj se lahko zgodi z državo, ki ima atomsko elektrarno in ima konflikte. Ker Slovenija ima atomsko elektrarno, lahko bi bil tukaj konflikt večji – Jugoslovanska vojska se je približala tudi Krškemu in kaj se zgodi v takem slučaju? Če imaš take bistre ideje, dobiš avtomatično tudi ugled. Seveda pa je čisto jasno glede ugleda, če se pojavijo Roglič ali Pogačar. Slovenija je iz dobrega testa. In potem si svetovno znan, to je jasno. Ali pa Domen Prevc, ki je skočil najdlje na svetu, njega poznajo po celem svetu. Slovenija je bila na svetovnem prvenstvu v Južni Afriki. To se vse registrira in ve. Najbolj pomembno pa je, koliko lahko daš svetu na intelektualnem področju.

Potočnik: Ni ravno za zanemariti, da v najbolj pomembni hiši na svetu, tista, ki je bele barve, se govorita dva jezika – angleški in slovenski.

Zdaj pa, če prenesem to izkušnjo ugleda in ponosa na Tržaško – tukaj imate ogromno aktivnosti, društev in dosežkov, ki ste jih dosegli. Na kaj ste najbolj ponosni? Kaj vam je skozi toliko let hudega najbolj pomagalo ohraniti zvestobo slovenstvu?

Mag. Breclj: Poznavalci za manjšino kot strokovnjaki pravijo, da smo Slovenci v Italiji med najuspešnejšimi manjšinskimi narodnimi skupnostmi v Italiji in mogoče tudi širše v Evropi. Ni nas veliko, mogoče nas je vsega skupaj kakšnih 40.000, ampak smo zakonsko priznani, zaščiteni in tudi sorazmerno dobro organizirani na vseh področjih: gospodarskem, kulturnem, športnem, političnem in drugih. Seveda ni vse popolno, ampak nek dosežek je in lahko se vprašamo, kako je bilo to mogoče. Za odgovor bi moral iti nekoliko v preteklost in najprej povedati, da Slovenci so na primorskem območju, kjer je danes slovenska manjšina v Italiji, dosegli sorazmerno visoko stopnjo razvoja že pred prvo svetovno vojno. Recimo takrat Trst in Gorica sta bili središči vseslovenskega pomena. Ta razvoj je potem utrpel hud udarec, kot sem že spomnil, zlasti s prihodom Italije, zlasti s fašistično strahovlado. Ampak Slovenci smo se znali temu upreti in po vojni smo presegli te mejne spore z Italijani in tudi dosegli neko dostojno sožitje. Seveda je bila škoda, ki jo je prizadel fašizem, zlasti v Trstu in Gorici, deloma nepopravljiva. Res pa je tudi, da je po drugi svetovni vojni večji del Primorske vendarle bil priključen Sloveniji oz. takrat Jugoslaviji. Rekel bi tudi, da smo Slovenci v Italiji po vojni dosegli takšen kulturni in politični razvoj, da smo pomembno prispevali k demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije. Osebnostno, recimo, delujem v dveh organizacijah, ki sta se v tem smislu posebno izkazali. Mislim namreč na politično stranko Slovenska skupnost, kot ste omenili, sem jo nekaj časa tudi vodil, in Društvo slovenskih izobražencev, ki mu trenutno predsedujem. Recimo Društvo slovenskih izobražencev je s prirejanjem vsakoletnih študijskih dni Draga pomembno prispevalo k širjenju idej demokracije in narodnostnega osamosvajanja. Mislim, da bi lahko to tudi potrdil Lojze Peterle (prisoten na Taboru, op. ur.), predsednik prve slovenske vlade, ki je bil (in je) reden gost na Dragi. No, te dobre odnose, ki smo jih dosegli, tudi v razmerju z Italijani, med drugim potrjuje srečanje,

do katerega je prišlo leta 2020 med predsednikoma Republike Slovenije Borutom Pahorjem in Republike Italije Sergiom Mattarello, ki sta se srečala v Bazovici in se poklonila tako bazoviškim junakom – slovenskim junakom, kakor tudi žrtvam bližnje fojbe na Tržaškem. Takrat je država Italija, tudi tržaškim Slovencem vrnila Narodni dom, ki so ga črnosrajčniki požgali leta 1920 in ga potem zaplenili. Torej smemo reči, da smo Slovenci v Italiji in Slovenci na splošno dosegli neko dobro sožitje z Italijani in neko pomiritev. Mislim, tudi, da smemo reči, da živimo v miru tudi z drugimi sosedi, z Avstrijci, Madžari, s Hrvati, seveda so tudi odprta vprašanja, mislim pa, da bi se v teh razmerah morali Slovenci nekoliko potruditi tudi za to, da bi imeli boljše odnose med seboj in nekaj več narediti z znanim terminom, ki mu pravimo »sprava«. Žal, je še vedno živa neka sprtost med nami in mislim, da je čas, da bi se tega resneje lotili. Posebno podpiram izjavo o slovenski spravi, ki jo je leta 2021 sprejela Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU), podpiram pa tudi vse druge pobude, ki gredo v tem smislu – recimo delovanje društva Združeni ob lipi sprave ali pa nova gibanja, kot so pobuda Vseposvojitve Romane Bider ali pa Gibanje za pomiritev, ki ga je ustanovil Peter Hribar, nečak zakoncev Hribar, ki sta bila ubita januarja 1944 blizu svojega gradu Strmol. Ubili pa so jih, kot je znano, »vosovci« oz. komunisti. Torej s temi pobudami se strinjam. Mislim, da bi morali nekaj resnega narediti za to, da bi napravili bistvene korake naprej v smeri neke sprave. Upam tudi, da bo te procese spodbudila resolucija, ki se ta čas pripravlja v evropskem parlamentu, o ohranjanju spomina tudi na žrtve komunizma na Slovenskem.

Potočnik: Hvala lepa. Če naredimo en korak v obdobje osamosvojitve, gospod Dobovšek, vi ste bili kot podpredsednik Zedinjene Slovenije aktiven pri prizadevanjih, da bi Argentina priznala Slovenijo. Povejte mi, kako vam je uspelo, da je velika država Argentina poslušala našo slovensko skupnost in neko daljno deželo Slovenijo priznala med prvimi v svetu.

Dobovšek: To je bilo zelo lepo in zelo zanimivo obdobje. Moram povedati, da sem bil takrat podpredsednik Zedinjene Slovenije in naš predsednik, profesor Tine Vivod, je bil ta čas v Sloveniji na Svetovnem slovenskem kongresu. Zato, ko je vojna izbruhnila, je moral profesor Vivod ostati tukaj, jaz pa sem moral prevzeti funkcije slovenske skupnosti. Če se malo povrnemo nazaj: v Argentini smo imeli tri emigracijske valove Slovencev, prvi je bil konec 19. stoletja, ko so Slovenci prihajali v Argentino kot avstrijski državljani in se večinoma naselili v notranjosti Argentine; drugi val je prišel med obema vojnama, prihajali so predvsem s Primorske in iz Prekmurja. Zadnja pa je bila povojna emigracija, kateri pripada moja družina in tudi jaz.

Takrat, ko se je Slovenija osamosvojila, smo vsi Slovenci, vseh vej, čutili dolžnost, da stopimo skupaj. Slovenci drugih dveh migracijskih valov, torej Primorci in Prekmurci, so se nam pridružili in Zedinjena Slovenija, ki je krovna organizacija povojnih Slovencev, je prevzela vodstvo vseh dejavnosti. Takrat smo si prizadevali, da bi Argentina čimprej priznala novonastalo Republiko Slovenijo, ker smo upali, da bo pritisk nam sorodnih držav omogočil tudi vpliv na Jugoslavijo, da bi nehala napadati Slovenijo. Delovali smo na različnih poljih. Tako na institucionalnem kot tudi na splošnem, saj takrat v Argentini Slovenije nihče ni poznal. Zamenjevali so nas s Slovaki ali pa Slovenijo s Slavonijo, od koder je prihajal parket, torej smo morali razlagati, kaj Slovenija pravzaprav je. Začeli smo širšo akcijo po radiu in televiziji in tako so nas počasi prepoznali. Moram povedati, da v tistem času Slovenija ni imela diplomatskega predstavništva v Argentini in, dokler ni bil imenovan gospod Božidar Fink kot predstavnik zunanjega ministra, je Zedinjena Slovenija opravljala to vlogo. Kako je to funkcioniralo? Bom povedal neko anekdoto. Ko se je vojna začela, so me poklicali, da bi se zbrali pred Jugoslovanko ambasado, da bi tam naredili protestno akcijo in da Hrvatje pridejo zraven. To je bilo spontano. Smo rekli, da gremo in

bomo skušali voditi to akcijo, da ne bo šlo izven tira. Tako smo se z mojim kolegom Hrvatom srečali pred Jugoslovansko ambasado okrog osmih zvečer in naredili protestno akcijo. Vse je šlo po načrtu, nakar pride mimo argentinska televizija in zelo znan novinar, ki nam reče: »Kaj pa vi tukaj?« Pa smo si rekli: »To je pa naša priložnost« In smo mu razložili, da se je Slovenija osvobodila in je napadena od Jugoslavije ...« Hrvati so tudi povedali svoje in to je bilo predvajano v živo. Tako so ljudje zvedeli, kaj sploh Slovenija je in kaj se dogaja. Poskušali smo dobiti simpatijo ljudi. V vladnih krogih so nam rekli, da moramo prepričati javnost in jo motivirati, da bo njim lažje sprejeti uradne odločitve. Nato smo organizirali skupino profesionalcev, ki so hodili po televizijskih hišah, radiu, časopisu in dosegli dober učinek; izhajali so članki, ki so jih brali Argentinci in tudi argentinski politiki. Največja prireditev pa se je dogajala na Trgu generala San Martina, general, ki je osvobodil Argentino izpod španske nadvlade. Takrat (v nedeljo, 30. junija 1991, op. ur.) se je zbralo 3000 Slovencev iz vseh emigracijskih tokov. Prihajali so tudi k nam sorodne izseljenske skupnosti – Ukrajinci, Poljaki, Litovci, veliko nas je bilo. Na trgu smo dali izjavo, kaj se dogaja v Sloveniji in kaj naj svobodne države pri tem pripomorejo. Od tam smo se napotili po glavni promenadi Florida do katedrale in tam imeli mašo. Argentinska katedrala je bila napolnjena, tudi veliko narodnih noš je bilo, in dosegli smo, da nas je argentinska javnost spoznala. To je v nekaj besedah, kako je to delovalo, enotnost in volja za slovenstvo je bila nekaj enkratnega. Nekaj podobnega še nisem doživel. Vsi so po svojih močeh prihajali in rekli: »Poslušaj, tega poznam, drugega poznam, tukaj imaš listo poslancev, pošljite jim pisma...« in to smo delali.

Potočnik: Hvala lepa za tale krasen dodatek. Kako so se pa prizadevanja izseljenskih skupnosti takrat videla iz domovine? Kako se je to videlo iz Slovenije? Mislim, da ni Slovenca, ki bi nam znal to boljše povedati, kot je gospod Lojze Peterle. Gospod Peterle, kako ste vi doživljali moč izseljencev, ki so navijali za Slovenijo?

Lojze Peterle: Hvala lepa, lepo pozdravljeni! Torej to, kar smo že slišali, da se je tako rekoč zbudilo vse slovenstvo, absolutno drži, ampak bom začel z zamejstvom. Ko sem postal mandatar vlade, sem imel prvo tiskovno konferenco v Celovcu. Povabil me je Narodni svet koroških Slovencev, dr. Matevž Grilc je bil takrat njegov šef in smo imeli prvo tiskovno konferenco v Celovcu. Nato smo šli v Trst in Gorico. Torej mi smo res doživljali to enotnost in smo videli tudi, da je samostojna Slovenija oziroma ideja samostojne Slovenije zbudila tudi tiste, ki prej niso smeli biti Slovenci. Recimo, precej Slovencev po svetu

ni hotelo iti v jugoslovanske klube, ker tam njihova identiteta ni bila priznana, tam so bili pač Jugoslovani. Jugoslovani niso hoteli biti, Slovenci pa niso smeli biti, ampak ko je šlo v smeri osamosvojitve, je njihova identiteta postala priznana, ni bilo nobenega problema. Vemo tudi, kaj se je zgodilo z jugoslovanskim klubom Triglav v Argentini. Mi smo takrat doživeli eno sanjsko uro slovenske enotnosti in smatram kot milost, da smo se lahko takrat tudi politično oprli na delujočo Slovensko ljudsko stranko v eksilu. Ne vem, če vsi veste – julija 1950 je bila v New Yorku ustanovljena Evropska zveza krščanskih demokratov, ki je bila članica Svetovne demokršćanske zveze in tudi Evropske zveze krščanskih demokratov. Spomnim se, da smo bili z gospodom Struno, ki je bil v

Evropi zastopnik Evropske ljudske stranke, z drugimi strankami v Budimpešti, spomladi (mislim, da) leta 1990 in je takrat Slovenska ljudska stranka (v nadaljevanju SLS, op. ur.) okrepila našo prošnjo s svojo podporo in to je bilo zelo pomembno. Slovenski krščanski demokrati, ki so potem zagnali prve demokratične volitve, so bili prva stranka Slovenije, ki je prišla v internacionalo. Mi smo bili člani celo dveh: Evropske zveze Krščanskih demokratov in Evropske demokratične zveze, kjer so bile tudi bolj konzervativne stranke in tam nam je Alois Mock, nekdanji avstrijski zunanji minister, močno pomagal prepričevati francoskega predsednika Chiraca in britanskega Majorja, ki so imeli na začetku še kakšne dvome. Torej SLS je imela takrat neko mrežo, status, ugled, tudi nek vpliv in z gospodom Struno, ki je pred dvema letoma umrl, smo imeli takrat izredno plodno sodelovanje, seveda tudi z zadnjim načelnikom SLS dr. Markom Kremžarjem. Jaz se teh časov spominjam z enim velikim veseljem in hvaležnostjo, ker smo zaigrali skupaj. Oni so imeli demokratično izkušnjo, so nam tudi kaj pametnega svetovali in se spomnim (to ni anekdota, diši pa skoraj kot anekdota): Ko sva se z dr. Capudrom, žal že pokojnim, srečala v Parizu z dr. Markom Kremžarjem, smo tam preživeli eno noč skupaj, v kateri smo malo, malo spali, in je rekel dr. Kremžar: »Najprej banka, pol pa stranka.« Boste razumeli, glede na to, kaj vse se je dogajalo, da ta ideja niti ni tako slaba, čeprav mi smo šli v politiko tako rekoč brez beliča, suhi smo bili pa smo vseeno zmagali, danes je pa to malo drugače. Zdaj sem bolj Argentino omenjal, ampak v ZDA so takrat tako zaposlili State departament, da niso mogli sproti pobirati vseh tistih pisem – na tisoče pisem v podporo priznanju Slovenije so dobili na State Department in to je delovalo. V Chicagu so Slovenci ležali po cestah, promet ustavili – mi veljamo za bolj miroljubne, ampak včasih se pa zelo postavimo na zadnje noge in takrat so Slovenci v Chicagu s to blokado prometa sporočili, da so tukaj in nekaj hočejo. Na Švedskem in v Švici je bilo močno gibanje. Glejte, to je bil enkratni čas, ki se ga res z veseljem in hvaležnostjo spominjam.

Potočnik: Hvala lepa za te misli. Ob zaključku današnje okrogle mize, bi vas rad vprašal, g. Inzko – glede na to, kar smo slišali in kar vemo, kakšni giganti so naše slovenske skupnosti po svetu – kako vi vidite prihodnost te skupnosti? V mislih imam namreč nemško skupnost v Argentini, ki je aktivna vsaj 150 let in imajo velike, močne šole, klube, imajo pa tudi veliko pomoč svoje države Nemčije. In zdaj vprašanje – ali so te naše skupnosti lahko tako močne v prihodnosti brez močnejše podpore slovenske države?

Dr. Inzko: Jaz bi k Argentini dodal še en detajl. Omenili ste že Božidarja Finka. On je bil pooblaščenec slovenske vlade, in ko je bil pri argentinskem zunanjem ministru, Ministro de asuntos exteriores v Buenos Airesu, so mu rekli: »Gospod Fink, ni treba biti nestrpni, vse je urejeno, mi bomo med prvimi, ki bomo priznali Slovenijo, ampak ne moremo pred Evropo. Čim bo Evropa priznala, naslednji dan bomo tudi mi priznali.« In verjetno ste vi delali v isto smer in tako je Slovenija bila priznana od Argentine in drugih že takoj po priznanju Evropske unije. Ne bi bilo dobro, da bi izven Evrope prej priznali Slovenijo kot Evropa sama. No, zdaj je Slovenija v EU. Za nas, koroške Slovence je bilo prej vedno težko, če so nas vprašali: »Pa kdo ste vi?«, ker smo morali razlagati, da mi govorimo jezik, ki ga govorijo tudi v Jugoslaviji. Govorijo ga na severu Jugoslavije, poleg tega govorijo ta jezik še v Trstu, Gorici in na Madžarskem in Koroškem in to je slovenski jezik. To zdaj odpade. To je zdaj jezik EU in na Koroškem rečemo: »Kdor zna dva jezika, ima dvojne šanse, če pa tri ali več, je pa še boljše.« To je pri nas samoumevno. Še nekaj bi rekel o kakovosti. Sedaj imamo približno 3000 absolventov Slovenske gimnazije, to je naša hrbtenica, sploh šolstvo. Naši absolventi že zapuščajo Cambridge, Harvard in Oxford university, Columbia itn., dobijo tudi mednarodne službe, kar je bilo prej nepredstavljivo, zdaj pa je to nekaj normalnega. Moraš pa imeti malo možganov, če hočeš tam študirati, in če jih imaš, te sprejmejo kot svojega, celo potegujejo se zate in

te hočejo imeti v službi. Mislim, da je to naša priložnost. Seveda je pa za nas – koroške Slovence – krasno, če lahko gremo na Urad v Ljubljani, kjer so vedno odprta vrata in če dobimo pomoč, kar se tiče naših projektov in želja. Čim bolj je Slovenija uspešna, tem bolje gre tudi nam na Koroškem. Ena bogata Slovenija, ki deluje, ki ima ugled v svetu, tudi nam ogromno pomaga in zato apeliram na vse slovenske politike, da naredijo vse, kar morejo, ker s tem najbolj pomagajo nam manjšincem. Niso govori tako važni, ampak ugled Slovenije v svetu, to je naša največja karta.

Potočnik: Hvala lepa za te besede. Mislim, da lahko današnjo okroglo mizo zaključimo z nekaj sklepi. Prvi je ta, da smo lahko zelo ponosni na vse, kar smo Slovenci dosegli, kjerkoli smo imeli svobodo, kaj doseči. Druga stvar je, da potrebujemo podporo slovenske države kot vsaka skupnost – etični pogon gre do neke mere, nato pa ima ta in prihodnje slovenske vlade domačo nalogo. In tudi, morda najpomembnejša stvar: četudi se je teh 80 let začelo z bolečino in trpljenjem, tudi v tej sobi je bilo ogromno trpljenja, to se je skozi 80 let v tujini predrugačilo v ljubezen, v zvestobo, v to, kar danes smo. Za to smo lahko izjemno hvaležni, široko in globoko hvaležni, ker moramo biti hvaležni mnogim, predvsem generacijam, ki so bile pred nami, ki so nam to skupnost postavile. Hvaležni smo vsem tistim, ki so to skupnost branili, tudi vaškim stražam, slovenskim domobrancem, fantom slovenske narodne vojske, vsem, ki so Slovenijo in slovenstvo branili. Hvaležni smo svojim starim staršem, hvaležni smo svojim staršem, da so ostali Slovenci in da so nas v tujini vzgajali v Slovence. Da niso prenesli trpljenja, morebitne jeze, ampak so prenesli zvestobo, so prenesli jezik, veselje do slovenstva. In konec koncev mislim, da je velika zahvala vsem nam, ki smo danes tukaj, bodisi da smo prišli na obisk, ali smo se preselili v Slovenijo, saj s tem to zgodbo pripeljemo do konca – pripeljemo jo nazaj domov. Namreč, kar se je tukaj začelo z bolečino, s trpljenjem, mi spreminjamo v ljubezen, v ustvarjalnost, v zvestobo z močjo, ki jo imamo, z močjo dobrega, z močjo ponosa, ker tukaj stojimo in tokrat ne gremo nikamor. Hvala lepa!

16 NASTOP FOLKLORNE SKUPINE PRISTAVA IZ ARGENTINE

Po okrogli mizi se je predstavila Folklorna skupina Pristava iz Buenos Airesa, ki že več kot 35 let neguje in ohranja slovensko kulturno dediščino s plesi in glasbo. Ustanovljena je bila leta 1989 in se od takrat neprekinjeno razvija ter raste tako v številu članov kot tudi v svojem repertoarju.

Njihov cilj je širjenje slovenske kulture v Argentini in drugod po svetu ter prenos tradicije na nove generacije. Skupina redno nastopa na različnih prireditvah v slovenski skupnosti in na mednarodnih festivalih, kjer ponosno predstavlja slovenske narodne plesne in noše.

S svojim raznolikim repertoarjem plešejo ples iz več slovenskih pokrajin – od Gorenjske do Prekmurja, od Bele krajine do Slovenske Istre in Rezije.

17 GOVOR IN RECITACIJE PESNIKA TONETA KUNTNERJA

Med prvin in drugim plesom folklorne skupine Pristava, nas je pesnik Tone Kuntner počastil s svojim govorom in recitacijami.

Ko sem bil pred 35 leti, v času med t. i. spravno slovesnostjo in plebiscitom, novembra 1990, prvič v Argentini, sem na šoli Franceta Balantiča sedel za kateder, bilo je okrog sto otrok z učitelji, in je prišel k meni nek deček, 8 ali 9 let star, in je rekel: »Pozdravljamo vas, ki prihajate z nebes pod Triglavom.« Nisem vedel, kaj naj rečem, pa sem rekel: »Res je, prihajam z nebes pod Triglavom,« in potem sem videl, da je ta Cankarjev tekst, ki bom sedaj povedal, eden prvih tekstov v njihovem slovenskem berilu. To so najlepše besede o slovenski domovini, ne samo najlepše, tudi najbolj resnične. In s temi besedami vas bom jaz pozdravil: »Pozdravljamo vas, ki ste prišli pod nebesa pod Triglavom, pozdravljam vas s temi besedami vse, ki živite v nebesih pod Triglavom, in zlasti tiste, ki ste se preselili v nebesa pod Triglavom.«

O domovina, ko te je Bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in je rekel: „Tod bodo živeli veseli ljudje!“ Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od vzhoda do zahoda; šel je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje — puste leže tam, strmé proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno perišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani, od štajerskih goric do strme tržaške obale ter od Triglava do Gorjancev, in je rekel: „Veseli ljudje bodo živeli tod; pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje!“ Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Božja setev je pognala kal in je rodila — vzrasla so nebesa pod Triglavom. Oko, ki jih ugleda, obstrmi pred tem čudom božjim, srce vztrepeče od same sladkosti; zakaj goré in poljane oznanjajo, da je Bog ustvaril paradiž za domovino veselemu rodu, blagoslovljenemu pred vsemi drugimi. Vse, kakor je rekel, se je zgodilo; bogatejši so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo — ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkanje in zvezde pojo, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj. Vesela domovina, pozdravljena iz veselega srca!

(Ivan Cankar: Kurent, odlomek)

18 NASTOP GLEDALIŠKE SKUPINE SLOVENSKA VAS: TRAGIK PO SILI (A. P. ČEHOV)

Za konec pa se je predstavila še gledališka skupina Slovenska vas s svojo predstavo Tragik po sili. Tragik po sili je komedija v enem dejanju izpod peresa znanega ruskega dramatika Antona Pavloviča Čehova.

Žrtvovano življenje, ovire, obveznosti, pomanjkanja odločitev in nakopičena nesreča so gonilne sile, ki dajejo življenje igri Tragik po sili.

Igro je prevedel Janko Moder, režiral Dani Grbec, nastopila pa bosta Dani Grbec in Boris Rot.

S tem smo zaključili 31. tabor Slovencev po svetu, kjer smo obudili pomembne zgodbe, poglede in vezi, ki nas povezujejo.

VSEBINA

Slavnostna prireditev	1
SVETA MAŠA	2
KULTURNA PRIREDITEV	3
Uvodni pozdrav mag. Uroša Zorna, predsednika Izseljenskega društva Slovenija v svetu	4
Pozdrav državne sekretarke ge. Vesne Humar	4
NASTOP RASTI 54	6
OKROGLA MIZA	7
NASTOP FOLKLORNE SKUPINE PRISTAVA IZ ARGENTINE	16
GOVOR IN RECITACIJE PESNIKA TONETA KUNTNERJA	17
NASTOP GLEDALIŠKE SKUPINE SLOVENSKA VAS: TRAGIK PO SILI (A. P. ČEHOV)	18

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:314.151.3-054.72(100=163.6)(082)
314.151.3-054.72(100=163.6)(082)

TABOR Slovencev po svetu (31 ; 2025 ; Ljubljana)
31. tabor Slovencev po svetu : 80. let zvestobe in ustvarjalnosti / [urednici Anja Katarina Kocmur in Pavlinka T. Korošec Kocmur]. - Ljubljana : Izseljensko društvo Slovenija v svetu, 2025

ISBN 978-961-96870-1-7
COBISS.SI-ID 252390659

KOLOFON

31. tabor Slovencev po svetu

80. let zvestobe in ustvarjalnosti

Urednica: Anja Katarina Kocmur in Pavlinka T. Korošec Kocmur

Založnik: Izseljensko društvo Slovenija v svetu

Tehnična izvedba: Damjan Mišmaš

Tiskarna: Center Grafike Damjan Mišmaš s.p.

Fotografije: Tamino Petelinšek, Zvone Podvinski in Pavlinka T. K. Kocmur

Naklada: 200 izvodov

Zbornik je brezplačen!

Ljubljana 2025

s podporo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Izseljensko društvo Slovenija v svetu
Ljubljana 2025